

Oděv inspirovaný japonskou kulturou

Bakalářská práce

Studijní program: B3107 – Textil

Studijní obor: 3107R006 – Textilní a oděvní návrhářství

Autor práce: **Marie Chumová, DiS.**

Vedoucí práce: Mgr.art. Zuzana Veselá

Zadání bakalářské práce

Oděv inspirovaný japonskou kulturou

Jméno a příjmení: Marie Chumová
Osobní číslo: T16000192
Studijní program: B3107 Textil
Studijní obor: Textilní a oděvní návrhářství
Zadávající katedra: Katedra designu
Akademický rok: 2018/2019

Zásady pro vypracování:

1. Rešerše k historii Japonska a japonského odívání.
2. Vzorovací zkoušky z materiálu, různé techniky.
3. Tvorba návrhů oděvní kolekce.
4. Realizace s použitím autorského vzorování.
5. Fotodokumentace.

Rozsah pracovní zprávy:

25 s.

Forma zpracování práce:

tištěná

Seznam odborné literatury:

WILKELHÖFEROVÁ, Vlasta. Japonsko: dějiny odívání. Praha: Lidové noviny, 1999. Dějiny odívání. ISBN 80-7106-297-9

GALLAGHER, John. Gejša: jedinečný svět tradice, elegance a umění. V Praze: Metafora, 2006. ISBN 80-7359-074-3

BRISCOE, Susan. Sashiko: japonská technika prošívání. Brno: Computer Press, 2007. Výtvarné techniky (Computer Press). ISBN 978-80-251-1863-4

HRDLÍČKOVÁ, Věna a Aleš TRNKA. Rostlina jako symbol v čínské a japonské kultuře. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-1985-6

Vedoucí práce:

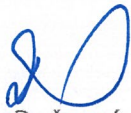
Mgr.art. Zuzana Veselá
Katedra designu

Datum zadání práce:

5. října 2018

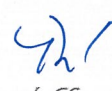
Předpokládaný termín odevzdání:

18. dubna 2019

Ing. Jana Drašarová, Ph.D.
děkanka

V Liberci 5. listopadu 2018

Ing. Renata Štorová, CSc.
vedoucí katedry

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že texty tištěné verze práce a elektronické verze práce vložené do IS STAG se shodují.

25. 3. 2019

Marie Chumová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé práce Mgr. art. Zuzaně Veselé, za trpělivost při konzultacích. Jsem velice ráda, že se jí podařilo ze mě vydolovat takový výsledek. Ráda bych také poděkovala Bc. Ondřeji Ludínovi za odborné rady, které se týkaly jak vyšívacího programu, tak vyšívacího stroje.

Velké díky patří mé rodině, protože bez jejich finanční i psychické podpory bych se tak daleko nikdy nedostala. Konkrétně bych chtěla poděkovat mému příteli a mému tatínkovi za pomoc při výrobě bot, které se využily na focení, a doufám, že se modely doplní i na závěrečné přehlídce. Další velké díky patří fotografovi MgA. Alešovi Jungmannovi a skvělým modelkám.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá oděvem, který našel svou inspiraci v japonské kultuře, japonských zahradách a rostlinách. Další inspirací bylo tradiční japonské oblečení – kimono a jeho vývoj.

Na základě této inspirace byla vytvořena dámská kolekce z pěti modelů. Byly zhotoveny pomocí jednoduchého konstrukčního řešení a geometrických tvarů. Všechny oděvy jsou tvarově asymetrické. Byly vytvořeny z distanční bílé pleteniny v kombinaci různobarevným šifonem. Na modely byly navrženy vzory, které byly vyšity pomocí strojové výšivky. Tyto vzory mají znázorňovat japonskou výšivku sashiko, převedenou do současné výtvarné stylizace.

Klíčová slova

Dámská kolekce, Japonsko, strojová výšivka, oděvní kolekce, materiály, bílá barva, japonské zahrady, kimono

Annotation

The focus of this bachelor thesis is a piece of clothing that has found its inspiration in Japanese culture, Japanese gardens and flora in general. Another inspiration is traditional Japanese clothing – kimono and its development.

Based on this inspiration a women's collection of five models was made. They were made by using simple construction solution and geometric shapes.

All garments are asymmetrical in shape. They were made from white spacer knit in combination with varicolored chiffon. On each of the models a pattern has been designed and embroidered with machine embroidery. These patterns depict Japanese sashiko embroidery, transformed into contemporary art stylization.

Key word

Women's collection, Japan, machine embroidery, clothing collection, materials, white color, Japanese gardens, kimono

Obsah

Úvod.....	8
1. Historie Japonska	9
2. Krásy japonských zahrad.....	10
2.1 Zahrady s kameny, architekturou a jezery	10
2.2 Suché a čajové zahrady	12
3. Rostlina jako symbol	14
3.1 Bambus a borovice	14
3.2 Slivoň, chryzantéma, pivoňka, lotos a sakura.....	16
4. Tradiční/ netradiční oděv.....	18
4.1 Vyváženost barev	22
5. Gejša – symbol krásy.....	23
6. Tradiční japonská technika prošívání – Sashiko	26
7. Japonští návrháři.....	27
8. Moje návrhová tvorba – tvůrčí proces.....	30
8.1 Návrhová ilustrace zhotovených modelů	36
8.2 Použité materiály pro realizaci oděvní kolekce	38
9. Technický popis a technický nákres oděvu	42
9.1 Model č. 1.....	42
9.2 Model č. 2.....	44
9.3 Model č. 3.....	45
9.4 Model č. 4.....	46
9.5 Model č. 5.....	47
9.6 Strojová výšivka	49
10. Fotodokumentace.....	50
11. Závěr	59
Seznam literatury	60

Úvod

Poslední a zároveň třetí rok na vysoké škole je tady. Člověk by měl mít vybrané téma bakalářské práce. Já jsem nad tím neváhala ani minutu a měla jsem jasno. Chtěla jsem se v mojí práci zaměřit na zemi, kterou mám nejraději. Mojí nejoblíbenější zemí je Japonsko. Mám ho velice ráda, je to jedinečná země a vidím v ní veliký inspirační potenciál. Japonsko mě zajímá už nějakou dobu a je pro mě velkou inspirací. Je to velmi vyspělá země. Mám ji ráda také proto, že dle mého názoru mají Japonci opravdu dobré nápady, někdy tedy až přehnané. Jednou bych chtěla Japonsko navštívit a poznat zdejší krásu na vlastní oči. Pro mě by to bylo zcela jistě velkou inspirací pro další moji tvorbu. I když není v mých finančních silách tuto zemi momentálně navštívit, alespoň se o ní dozvím co nejvíce z knih či odborné literatury. Ráda se pak s těmito zkušenostmi podělím. Věřím, že to ve vás zanechá silný zážitek a zemi si také oblíbíte.

V mojí práci se budu zprvu zabývat stručnou historií Japonska. Dále se s vámi podělím o krásy japonských zahrad a představím vám rostliny a jejich symboliku. Každá rostlina značí něco jiného, což je opravdu zajímavé. Poté vás seznámím s historií japonského oděvu. Blíže vám popíši kimono, protože neexistuje více druhů a nosí se na různé slavnosti. Kimona mají různé barvy, a proto se budu ve zkratce věnovat i symbolice barev v Japonsku, poněvadž se v některých případech liší. Některé barvy, které u nás symbolizují něco pěkného, mohou znamenat v Japonsku něco zcela jiného. Potom se budu v mé práci zabývat gejšami, jakožto japonským ideálem krásy. Poté vás seznámím s japonskou tradiční technikou sashiko. Nakonec se budu zabývat japonskými módními návrháři. Ráda bych vás dostala do obrazu, abyste si sami mohli udělat představu o tom, jak se móda v Japonsku a u nás liší. Následně v realizační části naleznete popis průběhu práce a celkovou realizaci oděvů na toto téma.

Kolekce navrhnu a zhotovím tak, aby na první pohled bylo zřejmé, jakou zemí jsem se inspirovala. Chtěla bych dostat do této práce, jak kousek Japonska, tak kousek mě samotné.

1. Historie Japonska

Tato kapitola čerpá převážně ze zdroje [6], kde se autor zabývá historickými obdobími Japonska a vývojem této země. Stručně zde popisují nejzajímavější momenty japonské historie, jinými slovy ty, které mě nejvíce inspirovaly. Japonsko se skládá z velkého počtu ostrovů. I když působí jako izolovaná země, sami obyvatelé se považují za ojedinělý národ. Tyto ostrovy jsou osídleny už něco přes 30 000 let. V pravěku lovíli zvěř, sbírali plodiny, avšak vše změnilo vynalezení hrnčířství, kdy se zlepšil způsob vaření. Keramiku zdobili pomocí otisku zakrouceného provazu. Tomuto období se proto také říkalo džómon. Vyráběly se i různé figurky či zvířata z keramiky. Původní obyvatelé se nazývali Ainuové, uctívali lososa a zejména medvěda. „Mezi rokem 300 př. n. l. a rokem 300 n. l. se Japonci naučili pěstovat rýži, vyrábět železo i bronz a tkát látky.“ [6, str. 8] Pěstování rýže se stalo spolehlivým zásobováním jídla více než lov zvěřiny. Naučili se vyrábět látky a opracovávat železo. Jako i jiné národy, tak i Japonci věřili, že byli stvořeni bohy. Jejich náboženství zvané šintó říkalo, že každý strom či hora má své božstvo a je třeba ho ctít. Dále se k nim dostal buddhismus, který Japonce dost zajímal, jelikož byli zvědaví, co se s nimi stane, až zemřou. Proto se rozhodli navzájem tyto náboženství podporovat.

Styky s Čínou začaly kolem roku 400 n. l. Čína byla v tu dobu velmi mocným a vyspělým národem a Japonci se snažili, co nejvíce od nich naučit. Chtěli také, aby byl japonský císař stejně mocný jako čínský, a když císař zemřel, tak se vždy stěhovalo hlavní město. Bylo tomu tak do 7. století. Vláda císařů začala později upadat a do čela se dostali samurajové- šógunové, jelikož císaři a dvořané byli závislí na jejich ochraně. Samurajové byli dobří válečníci, kteří to uměli s mečem i lukem. Byli to hrdí a stateční lidé, kteří se neuměli vzdávat. Raději spáchali sebevraždu, než aby se někomu vzdali.

Od 12. století se zrodila nová buddhistická sekta zen, která přinesla Japonsku meditaci, která měla uvolnit mysl od všech starostí. Dále také učila, aby člověk viděl krásu v jednoduchých věcech. Aby mniši zůstali při meditaci svěží, podával se jim čaj. Pro Japonce je také typický čajový obřad, kde je důležité, jakým způsobem se čaj připravuje. Podstatný je klid při přípravě a manipulace s nástroji.

Kolem roku 1543 narazili na Japonsko Portugalci. V tu dobu to byli velcí obchodníci. Japonci byli ochotni obchodovat, a to s puškami. I když je nikdy neviděli, do šesti

měsíců se naučili je sami vyrábět. V 16. století pak vyváželi i hedvábí, porcelán a léky. Od roku 1853 začíná Japonsko obchodovat s americkou vládou, o několik let později se přidalo i Rusko, Nizozemí, Francie a Británie. V tomto období se císař stěhuje z Kjóta do Eda. Toto město je následně přejmenováno na Tokio. V dnešní době jsou Japonci největšími výrobci elektroniky. Jako u nás, tak i v Japonsku se střídají čtyři roční období. Projevuje se to nejen v aranžování různých dekorací na restauracích či domech, ale i na vzorech, které jsou na kimonech. [6]

Japonci jsou proslulí pracovitostí. Jsou to lidé, kteří pracují velmi tvrdě. Málokdo ale ví, že jejich další výbornou schopností je specifické umění užívat si života. Nejde jim o dosažení cíle, ale spíše o samotnou cestu. [2]

2. Krásy japonských zahrad

Tato kapitola čerpá ze zdroje [5], kde se autor publikace podrobně zabývá uspořádáním japonských zahrad, které se vyvíjeli po celá staletí. Pro japonské zahrady je typický pravý úhel a přírodní forma. Rozlišujeme několik druhů. V této kapitole popisují pouze ty, které mě nejvíc inspirovaly.

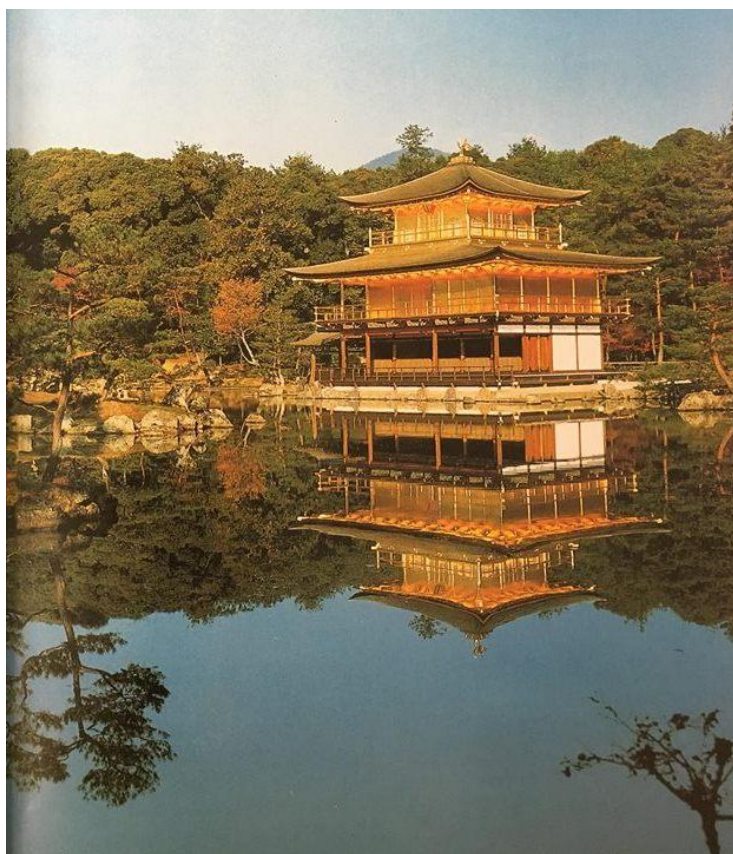
2.1 Zahrady s kameny, architekturou a jezery

První zahrady, které budu popisovat, se skládaly převážně z **kamene**. Kámen byl důležitý prvek, který byl součástí každé zahradní kompozice. Japonci již od dob neolitu uctívali velké neopracované balvany. Většinou se kameny sestavovaly do skupin po třech. Rozlišujeme dva typy zahrad. U prvního typu jde hlavně o rozložení horizontální a naopak ve druhém případě jde spíše o vertikální uspořádání. Uspořádání kamenů bylo velmi důležité, protože znázorňovaly určitou symboliku. Seřazení kamenů nebylo jednoduché, některé kameny měly své názvy. Do zahrad se dávaly jen specifické kameny, ať už byly zvláštní svým tvarem, rozměrností nebo strukturou. Zahrady se pyšnily mnoha kameny a exotickými rostlinami. Stromy se přistříhovaly do různých forem.

Významnou součástí zahrad byla také **architektura**. Důležité také bylo rozmístění celé zahrady. Pro Japonce byla geomantie zásadní. Uspořádání císařského paláce a jeho zahrad mělo znázorňovat schéma vesmíru. Dost často bylo, že zahrada byla zahrazena

okolními stavbami. Postupem času byly zahrady obehnány živým plotem. Malé zahrady, které se nacházely na vnitřních nádvořích, byly skromné a často vyhrazené pro jeden druh či rostlinu. Budovy byly ze začátku dosti strohé, symetrické. Poté se v zahradách začaly objevovat nepravidelné stavby. Příroda je asymetrická a dobře pak působí jako kontrast k výtvorům lidí. „*Dalším důležitým prvkem architektury šóin byly posuvné části stěn. Vnitřní, nazývané fusuma, byly pevné a často s ozdobnými kresbami. Stěny, které oddělovaly vnitřek domu od zahrady, nazývané šodži, byly průsvitné. Tyto části stěn se snadno odsunuly stranou, a umožňovaly tak pohled na zahradu. Zahrada se tak stala jakýmsi prodlouženým a zarámovaným architektonickým prvkem šóin, typickým pro sídla samurajů a kněží.*“ [5, str. 104]

V dalším typu zahrad naopak vévodí **jezera a ostrovy**. Během různých dob se tvar jezírka měnil, ale svoji funkci plnil stále. Jeho funkcí bylo odrážet na vodní hladině symetrii budov. Takovou zahradu můžeme vidět na obrázku 1. Jezírka také soužila k projížděčkám na loďkách.

Obr. 1: Chrám zlatého pavilónu v Kjótu [5]

2.2 Suché a čajové zahrady

Zcela pokrokovým novým zahradním vzorem byla **suchá zahrada**. Detail takové zahrady můžeme vidět na obrázku 2. Tyto zahrady nebyly vyhrazené pro potěšení, ale sloužily spíše k meditování nebo k poklidným procházkám po pěšinách. Člověk se mohl kochat krásami zahrady, anebo přecházet na různé ostrovy pomocí malých mostů, které v zahradách také naleznete. Většinou se můžeme setkat se želvím a jestřábím ostrovem. Ale nejlepší výhled na zahrady byl z vyhlídky, která byla přesně pro tento účel navržena.

Obr. 2: Kamenná kompozice v suché zahradě [9]

V dalším typu zahrad se jednalo o spojení **suché zahrady s jezírky**. Zahrady byly rozděleny na dvě části. Spodní část sloužila k procházkám okolo jezírka, pro druhou část byly typické příkré svahy, které se nacházely ve vyšší části zahrady. V této zahradě byl jen uhrabaný písek a na něm položeny kameny do přesně strukturovaných kompozic, většinou se jednalo o lichý počet kamenů i kompozic. Rozmístění kamenů bylo prostší a ne tak komplikované jako tomu bylo doposud. Voda do těchto zahrad přitékala ze severu a mohla protékat i vodopádem, poté proudila pod mostem, který měl většinou obloučkovitý tvar. Most navíc propojuje někdy i několik poloostrovů a svůj běh následně zakončí v jezírku. „*Suchá zahrada na východní straně omote šóin se může pochlubit pravděpodobně největším japonským mostem z přírodních kamenů, je asi 10 metrů dlouhý a pouze s jediným spojem. Dalším typickým znakem momojamské zahrady je druhý mírně klenutý most z opracovaného kamene, dlouhý 5,5 metru. Část s jezírkem, která se vyznačuje stojícími kameny a suchými kamennými zdmi kolem břehů, leží asi 130 centimetrů pod úrovní okolní zahrady.*“ [5, str. 120,121]

Další typem byly **čajové zahrady**, které můžeme vidět na obrázku 3. Jednalo se o zahrady, které většinou sloužily k čajovým obřadům. Typickým znakem pro ně byly nášlapné kameny, přičemž dodnes není známo, kdo je autorem tohoto prvku. Byly používány, aby se zbytečně nepošlapal mech. Ve středu byla obvykle umístěna studna. Tyto typy zahrad byly plné čistě zelených keřů bez žádných barev. Jedinou barvu v zahradě zařídila slivoň, která kvete na jaře. Celý objekt měl na člověka působit obyčejně a poklidně.

Obr. 3: Čajová zahrada [5]

„V roce 1957 vytvořil Mieri Šigemori zahradu inspirovanou návrhy tradičního kimona založenou na geometrii spirál. Zatímco v suché části zahrady je hlavní složkou štěrk uhrabaný do tvaru spirály, zahrada s vodní nádrží je olemovaná spirálami opracovaných kamenů, jako kontrast s přírodním materiálem – neopracovanými kameny a štěrkem, a pravoúhlými liniemi budov.“ [5, str. 228]

3. Rostlina jako symbol

Tato celá kapitola čerpá ze zdroje [4], autoři se v této knize se zabývají symbolikou rostlin jak z mytologického, tak i z uměleckého hlediska. V každé zahradě se skrývá plno květin, keřů, stromů a rostlin, ale jen málo kdo ví, jaký mají význam a co symbolizují. Proto zde budou popsány ty, které jsou pro Japonsko nejvíce typické a které mě osobně nejvíce zaujaly. Tato kniha dále podrobněji popisuje symboliku broskvoně, javoru, vrby, orchideje, kosatce, magnolie.

3.1 Bambus a borovice

Bambus je elegantní travina, kterou všichni dobře známe. Po 7. století pronikl do Japonska díky vlivu Číny. V Japonsku symbolizuje mužské odhodlání a vytrvalost. Od nepaměti je mu připisována výjimečná moc, už jen proto, že jeho kolínka jsou zásobníkem síly, zvané čchi. Jeho dutý stvol je brán stejně jako nezátížené lidské nitro, úplně prázdné, bez starostí. Nejlepší jeho vlastnost je pružnost. Když přijde silný vítr, tak se nezlomí, ale jen ohne. Proto má také symbolizovat pevnost a nedotknutelnost. Ještě před naším letopočtem byl bambus používán jako destičky, na které se psaly úřední dokumenty. Jinak je ještě znakem stáří. Používá se také však na znázornění manželského štěstí a lásky. V neposlední řadě je dobrý i na zahánění démonů. „V minulosti se v době příchodu nového roku házely části jeho kmínku do ohně, kde s výbuchem explodovaly. Tím se zastrašovaly zlé síly a nastoloval se klid a mír v zemi.“ [4, str. 11] Mladé výhonky se dávají do svatebních kytic. Ztvárňuje to jakousi tužbu, aby měli budoucí manželé hodně zdravých dětí. Bambus byl velmi častým tématem i pro malíře. Některé malíře inspiroval natolik, že byl znázorňován pouze tahy černou tuší a později se vyplňovaly barvou. Tato technika se stala velmi oblíbenou. „Malování bambusu se podobalo obřadu. Malíř nesměl od okamžiku, kdy se jeho štětec dotknul hedvábí či papíru, zaváhat. Síla, jež uvedla štětec do pohybu, měla vytrysknout z nejhlubších zdrojů jeho duše. Monochromní malba bambusu nesla filozofický podtext a byla výrazem spřízněnosti umělcova charakteru s kultivovaností bambusu.“ [4, str. 13] Všichni ho vnímali jako velmi elegantní travinu. Bambus byl dobře znázorňován kaligraficky (viz obr. 3). Autoři zahrad byli též malíři, proto se většinou bambus umisťoval tak, aby se odrážel na bílé stěny. Rádi je kombinovali i s kameny, které měly zvláštní tvar. K bambusu neodmyslitelně patří i borovice a slivoň, jelikož se jedná

o rostliny, které se nebojí zimy a nedají se jen tak přelomit. Proto se také dávaly jako výzdoba na domy na Nový rok. Mělo to chránit dům před škodlivými vlivy.

Obr. 4: Červený bambus znázorněn kaligraficky [4]

Borovici uctívali stejnou hodnotou jako bambus. „*Umělci ji ztvárňovali v rozmanitosti jejích tvarů i nálad a učinili ji mluvčím svých citů a životních odhodlání.*“ [4, str. 33] Většinou ji malovali, jak se klene nad propastí a celkově působí jako silný strom. Nejvíce na ní obdivovali její elegantní kmen, silné jehličí, i když bylo na omak až hedvábné. Byla obklopena mnoha legendami a možná i proto se stala znakem dlouhověkosti až dokonce nesmrtelnosti. V Japonsku se na ní dávaly i dopisy a dárky. Jehličí z borovice opadáva většinou v párech, proto se stalo znakem manželské lásky. „*Námětem originálního a elegantního látkového dekoru v Japonsku se stala i borka borovice či její stylizovaný kmen s větvemi a jeřáby, zachycenými v různých fázích letu.*“ [4, str. 36] Borové dřevo nebylo vhodné ke stavebním účelům, ale i tak by se dala využít na výrobu tuše. Její vnější podoba byla sice sukovitá, měla drsnou kůru, a proto byla brána jako moudrý strom, který toho hodně zažil, a přesto vypadá jako plný

energie. Borovice byla základem každé zahrady. Velmi často se vysazovala ke břehům jezírek. Rozeznáváme celou řadu druhů, nejčastější je Thunbergova.

3.2 Slivoň, chryzantéma, pivoňka, lotos a sakura

Slivoň je v Japonsku symbolem, že končí zima a začíná jaro. Je to první strom, co po zimě rozkvetne. Lístky okvětních lístků byly často básníky připodobňovány ke sněhovým vločkám. Slivoň představuje jak ženskou krásu, tak ctnost, ale je spojována také s erotikou. Je brána jako nejkrásnější kvetoucí bonsaj a v této podobě se s oblibou dává jako novoroční dar. „*Slivoňový květ v bílém provedení na černém pozadí nalezneme mezi japonskými rodovými znaky mon, které zdobí formální kimona.*“ [4, str. 63]

Další známá a typická rostlina pro Japonsko je **chryzantéma** (viz obr. 5). Je též nazývána jako květina podzimu. Obdivovali ji jak malíři, tak básníci. Avšak tento motiv můžeme najít i na keramikách nebo v tkaninách. Jelikož její květ připomíná slunce, je také spojována s kultem slunce. Byla symbolem dlouhověkosti.

Obr. 5: Chryzantéma, detail [4]

Následující rostlina, která zdobí Japonské zahrady, je **pivoňka**. Je symbolem jasu a mužnosti a je slučována s bohatstvím a vznešeností. „*Přináší štěstí a lásku, je symbolem ženské krásy, a pokud je v plném květu, je i příslibem dobrého osudu.*“ [4, str. 78] Nejoblíbenější byly pivoňky červené. Mnohokrát je znázorňována s fénixem, pávem či bažantem.

Fascinující ozdobou zahradních jezírek je **lotos**. Lidé rádi chodí k těmto jezírkům za brzkého rána, aby viděli, jak otevírá své květy. Tento námět byl častý v malířství. Je to poetická a inspirativní rostlina. A je spojována s buddhismem.

Nejznámější rostlinou v Japonsku a také jeho symbolem je **sakura**, kterou můžeme vidět na obrázku 6. Nic není krásnějšího než kvetoucí sakury. Existuje až přes 200 druhů a odrůd. Sakury nekvetou v Japonsku ve stejný čas. Vzbuzují pocit radosti a naopak i pocit pomíjivosti, jelikož kvete na krátkou dobu. Květy představují skromnost a vlídnost.

Obr. 6: Květy sakur [4]

4. Tradiční/ netradiční oděv

Tato kapitola čerpá především ze zdroje [1], autorka zde popisuje vývoj japonské módy od pravěku po současnost. Já jsem si vybrala období a části knihy, která mě nejvíce inspirovaly pro moji práci.

Když se řekne „japonský oděv“, tak si každý představí kimono, protože je to pro ně nejtypičtější šat. Avšak málo kdo ví, že tento pojem se používá teprve od 18. století. Dříve se používal termín „kosode“. Kimono se vyvíjelo do podoby, jak ho známe dnes po celá staletí. Kimono se vyrábí z různých druhů materiálu. Důležitá je také barva a desén. Japonci velmi dbají o svůj vzhled. Kdyby tomu totiž tak nebylo, je to bráno, že si člověk sám sebe neváží. [1]

V Japonsku se nosí kimono už jen málokdy. Výjimkou jsou nejrůznější obřady, například obřad dosažení dospělosti nebo svatba. Lehkou variantou je yukata, která se nosí převážně na letních festivalech, na neformálních akcích. Avšak tradiční oděvy jsou vyráběny z konopí, ramie či hedvábí. Vzory na kimonech vznikají buď rovnou při tkaní, nebo při barvení. Dále se mohou zdobit vyšíváním. [2]

Nejformálnější mužský oděv se nazýval sokutai. Svrchní roucho bylo volnější a delší. Rukávy byly tak veliké, že musely být vždy šité z dvojí šířky materiálu. Od ramen připomínaly spíše dva ohromné čtverce, kam se daly ukrýt ruce. *„Otvory rukávů u zápěstí byly celé nesešité, patřily tedy druhově k takzvaným „velkým rukávům“ (ósode).“* [1, str. 61] Celkově byl tento oděv velice volný. Byl velmi široký i dlouhý. *„Šlechtici proto napodobovali císařův všední oděv onzo (ctěné roucho) a na lícovou stranu pláště bó volili bílou látku, zatímco pro podšívku například látku fialovočerné barvy (tzv. dvojindigo), blížíci se svým odstínem purpuru nejvýše postavených osob.“* [1, str. 69] Mladší muži nosili odstín barvený více do červena. Pro starší muže se do barvy přidávalo více indiga. Oděv se nelišil jen v barvě, ale také v materiálu, zejména u kalhot sašinuki. Mladší muži si oblékali kalhoty s pestrými barvami a menšími vzory a starší muži si oblékali kalhoty s nevýraznými odstíny a s velkými vzory. V té samé době nosily ženy vysokého postavení kabátky, na kterých byla využita vyšívka. Též mohly nosit barevné kabátky v takových barvách, které byly brány jako zakázané. Takovými barvami byla třeba modrá a červená.

Obr. 7: Typ mužského oděvu [1]

Další inspirací pro moji práci byly oděvy válečníků, na kterých se znázorňovaly rodové znaky, kterých se jinak také říkalo mony, které můžeme vidět na obrázku 8. Nejdříve se jimi pyšnili jen ti nejdůležitější šlechtici, poté se znaky rozšířily mezi dvořany. Tyto znaky byly jakými si grafickými zkratkami. Témata pro ně hledali především v přírodě, stylizovaly různé rostlinné motivy. V nové době se ukazují hlavně v bílém provedení na kontrastním černém pozadí, především na slavnostních kimonech.

Obr. 8: Ukázka monů [1]

Neměli sice zlaté nitě, ale vznikaly jiné techniky, pomocí kterých mohli zdobit oděvy. „*Jiným velmi efektním a originálním způsobem zdobení oděvů byl tzv. styl katamigawari, při němž byla levá a pravá část zad, přednice či levý a pravý rukáv sestaveny z rozdílných látek, z různě barevných a rozdílně vzorovaných textilií. Nejdříve se tohoto osobitého efektu dosahovalo nastříháním a sešitím odlišných tkanin, ale později se takové členění provádělo i jen rozdílnými postupy při barvení látky.*“ [1, str. 105] Oděvy se mohly rozdělit podle toho, jestli se jednalo o svislé nebo vodorovné členění oděvu podle linií. Z této techniky bylo hned zřejmé, že Japonci mají v oblibě asymetrické oděvy.

Pro období Muromači byl oděv stejný pro ženy i pro muže. Nazýval se kosode. Jednalo se o takové kimono s malými rukávy, mělo podobu, jako ho známe dnes. Mělo bílou barvu, v předešlých dobách si ho oblékaly vznešené dámy jako spodní prádlo. Další zajímavé oděvy jsou kostýmy pro divadelní hry nó. Jsou to dramata, kde hrají převážně muži. Oděvy jsou však rozlišené pro ženské a mužské role. Kostýmy pro ženy jsou s rostlinnými vzory a mužské s geometrickými vzory. Velice důležité pro tyto oděvy byl celkový estetický dojem. I kontrasty barev hrály velkou roli.

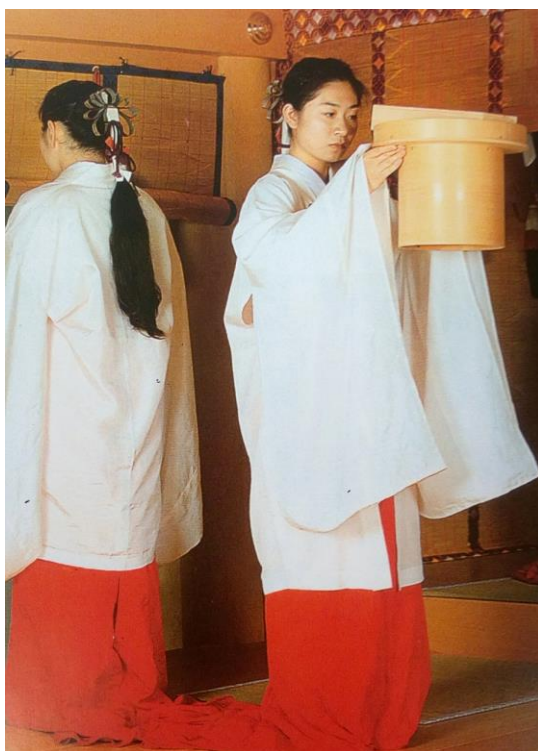
V 16. století se přestaly nosit tuhé oděvy. Přesto se však z tuhého materiálu zhotovovaly pásy obi, který se na ně používal po celou dobu. Začal se používat měkký materiál a to na jednodušší typ kimon. Dále se v Japonsku nosily jukaty. Nosili je místo ručníku po koupeli. Jukata byla šita většinou z bavlny. Nejdříve její prvotní funkce byla osušení těla, později se začala nosit už jen jako neformální oděv při letních dnech. Mužské jukaty měly menší vzory a umírněné barvy jako například modrou, šedou a zelenou. Mladé dívky měly jukaty ozdobené vzory, které měly červenou nebo růžovou barvu. U starších žen se barvy utlumovaly. Vzory byly tvořeny za pomoci papírových šablon. Přes jukaty se nosí tenký pásek z měkkého materiálu, oproti běžnému kimonu.

Ke kimonu se nosí pásy obi, které se v průběhu historie měnily. Nejdříve byly široké kolem 5 cm, ale v průběhu celé historie se jejich šířka měnila. V 17. století byly široké 30 cm a dlouhé 2 metry, v 19. století byly dlouhé až 4 metry. Tradiční oděv Japonska neměl kapsy. Vše, co potřebovali, schovávali do velkých rukávů, anebo zasunovali za pás. Muži nosili různá pouzdra, která zavěšovali za pás, kam dávali svoje doplňky.

Pás obi byl nejdůležitější součástí oděvu. Někdy byl i mnohokrát dražší než samotné kimono. [1]

„Sváteční šaty byly zejména v 19. století ovlivněny městskou módou a představovalo je kimono, tedy šat v jednom kuse, nazývaný často také nagagi (dlouhý oděv). Toto pojmenování vystihuje jeho základní rozdíl od pracovního oděvu, který byl vždy dvoudílný a skládal se z krátké jupky (kabátku, halenky) a kalhot. Na rozdíl od slavnostního oblečení, které v Japonsku tradičně nedovoluje větší a prudší pohyb, pracovní oděv musel zajistit při práci volnost pohybu.“ [1, str. 192] Pracovní oděvy se v pozdější době oblékaly přes všední oděvy. Typické pro ně byly hluboké průramky, kterými musely být protaženy velké rukávy. Pro neprovdané ženy byly typické tyto rukávy, které sahaly až k zemi. Vdané ženy nosily kimona s mnohem kratšími rukávy, po obou stranách sešité.

Vzory na kimonech se liší také ročními obdobími. Na jaře oděvy spíše zdobily květinové vzory a v podzimních dnech byly k vidění spíše vzory jako chryzantéma a listy javoru.

Obr. 9: Šintoistické kněžky a jejich bílé oděvy [1]

V současné době se nechali Japonci ovlivnit oděvy ze západu a kimono se ze šatníku vytrácí, ale je však nošeno na sváteční a důležité formální události. Kimono je těžké na oblékání, a proto vznikají i školy, kde se mladé ženy mohou naučit, jak správně na to, protože to není lehká záležitost. Vznikají také půjčovny, kde se dají popřípadě kimona zapůjčit, jelikož moderní Japonka už nevlastní tolik kimon jako jejich babičky.

4.1 Vyváženost barev

Japonci vyšších vrstev měli výborný styl a uměli dobře kombinovat barvy. Určitou barevnost mohly nosit jen určité společenské vrstvy. Ladění barev hrálo velkou roli. Zhotovovaly se různé sestavy, které byly pojmenovány podle rostlin. Vždy bylo určeno zbarvení nejsvrchnějšího oděvu a k tomu byla dána barva, která byla určena na použití nejspodnější části. Materiál, ze kterého se šila spodní roucha, měla většinou jednu barvu, aby to šlo lépe zkombinovat s celým oděvem. Svrchní oděv mohl mít pak zřetelnější vzor. Japonské sestavy barev byly použity jak pro mužské, tak ženské ošacení. Aby se dosáhlo správnému barevnému efektu, musela být nejspodnější vrstva nejdelší, ať už se jednalo o rukáv či límec. Vrchní vrstva byla o něco kratší, aby byla vidět celá barevnost. Japonci mají ve velké oblibě pastelové odstíny barev, nebojí se však i použít nápadné barvy. Rozeznávají spoustu druhů odstínů. V roce 1995 uvedly ve slovníku celkem 350 odstínů. [1]

Barvy hrají důležitou roli v mém každodenním životě. Jelikož v každá barva je jiná a zajímavá, rozhodla jsem se do této podkapitoly ve zkratce napsat, co která barva znamená v Japonsku a celkově v asijské kultuře, protože význam se oproti naší zemi liší.

Zatímco bílá barva je u nás znamením čistoty a nevinnosti, Japonci ji berou jako smuteční a barvu smrti. Červená barva představuje pro někoho násilí a války, pro jiného značí vášeň. V Japonsku ji berou jako barvu oslav, štěstí, ale také představuje hněv a nebezpečí. Modrá barva obecně značí klid a uvolnění. V japonské kultuře představuje nesmrtelnost a symbol síly. I zelená barva nás lépe uklidňuje a dodává nám pocit vyrovnanosti. V Japonsku má jak pozitivní význam, kdy značí nový život, plodnost, přírodu, tak i negativní význam, jelikož je to pro ně barva nevěry. Růžová barva je barva manželství, též je znamením ženskosti. Fialová je pro mnohé tajemná barva, pro jiné je vzácná. Japonci ji berou jako znak bohatství. Žlutá barva je brána

za optimistickou, v asijské kultuře až za posvátnou. Oranžovou barvu si lidé spojují především se sluncem a radostí. V Japonsku představuje odvahu a lásku. Černá barva je ve většině zemí brána jako smuteční, Japonci ji mají jako symbol mužnosti.

Modrá, červená a fialová se nejvíce používala na dobové oblečení. V zalíbení měli také bílou barvu, která se nejvíce používala v 17. století a to zejména na obřadní oděvy pro muže. Bílé hedvábí se využívalo pod formální oděvy, na spodní oblečení. Červená barva je šťastná barva, nejvíce se používala na dětské oděvy a na svatební roucha pro nevěsty. V období Edo se nejvíce rozšířila tmavomodrá barva. Z této barvy měli oděv spíše venkovani, nebyla vhodná pro osoby vyššího postavení. Avšak na světle modrou měli zcela jiný názor, jelikož byla barvou vzorných manželek, ale také se i využívala na oděvy pro herce v divadle kabuki. Dále pro kostýmy v tomto divadle byly typické přehnaně velké vzory. [1]

5. Gejša – symbol krásy

Tato kapitola čerpá ze zdroje [2], autor se v této knize zabývá životem i historií gejš. Já jsem se zaměřila na jejich oděv a líčení.

Ve velkých městech, kde je silný dopravní ruch a velké betonové stavby, se ukrývají malé uličky, které skrývají ještě tradiční dřevěné japonské domky. Zde je život zcela odlišný. Takovým místům se říká *hanamači* a jsou domovem gejš. V domech, kde bydlí, nemohou být žádní muži. Jejich příbytky totiž také ukrývají spoustu vzácných kostýmů. Hlavní funkce gejš je bavení lidí. Zábavou je myšleno tanec nebo hudba, ale může se jednat například i o tkaní látek. Jsou to velice učené dámy, proto je důležité, aby se vyznaly v etiketě. „*První ženou, která si říkala gejša, byla Kiku z čtvrti Fukugawa. Ohlásila svou novou profesi v roce 1750 nebo 1752.*“ [2, str. 112] Svět gejš se nazýval jako svět květů a vrb.

Gejši jsou velmi dobře platově ohodnocené a jedním z důvodů jsou jejich drahá kimona. Každé kimono je ojedinelý kousek. „*Okrsky gejš (hanamači) jsou známy pod společným názvem svět květů a vrb. Květy jsou tradičním symbolem erotiky a vrby symbolizují ladnost.*“ [2, str. 17] Nejlepší okrsek s gejšami naleznete v Kjótu, kde je také sídlo tradičního umění. Rozeznáváme dva druhy gejš. Začínajícím se říká maiko (viz obr. 10)

a těm plně vyučeným geiko. Od poloviny 19. století se začíná s výukou až od 15 let. „*Límeček maiko volně visí tak, aby odhaloval šíji, která je v japonské sexualitě považována za hlavní erotogenní zónu. S výjimkou dvou (nebo někdy tři) pruhů je šíje pokrytá bílým líčidlem. Celkovým účelem je skrýt, poodhalit a pokoušet – něco jako podvazek či dekolt v západní kultuře. Zadní část kimona maiko odhaluje část bílé namalovaných zad, které vroubí šarlatový límeček. Kimono je zářivé a pestré s působivým obi, které je vzadu svázané a splývá maiko skoro až ke kotníkům. Krátkými krůčky maiko cupitá ulicemi ve dřevácích zvaných okobo, které bývají až deset centimetrů vysoké. Maiko je krácejícím ztělesněním veškeré elegance tradičního Japonska zveličené do krajních mezí.*“ [2, str. 18, 19]

Obr. 10: Gejši učednice (maiko) [2]

Jejich první vystoupení bývají velmi sledována. Horní kimono je vybíráno podle ročního období. Maiko nosí více dekorativní materiály. Přes obi se uvazuje obvykle ještě tenká stužka, která je zdobená sponou. Když má u dřeváků pásky červené barvy,

značí to, že gejšou není dlouhou dobu. Pod vrchním kimonem se ukrývá ještě spodní kimono a je též červené barvy, obvykle se zdobeným bílým potiskem květin. Je přibližně dlouhé jako vrchní a obepíná linii těla. U japonských oděvů je běžné, že levá strana překrývá pravou. I když by si člověk mohl říct, že gejši jsou převelice zdobené, tak náušnice vůbec nenosí, jelikož propíchování různých míst těla je v Japonsku tabu.

Jakmile se zaučí do určité úrovně, převléká se do kimona určené pro geiko. Je střídmější, ale i tak je velmi vkusné a bohaté. Maiko nosí složité účesy, do kterých se dávají bohatě zdobené spony, které jsou pýchou této profese. Existuje pět možných účesů. Namísto toho geiko si umísťuje na hlavu černou paruku, ale ta se nosí jen ze začátku života této úrovně. Na nohou se nosí sandály anebo dřeváky, ale ne s tak velkou podrážkou. Po tom, co dosáhnou věku třiceti let, se přestává i líčit pleť bílou barvou. Celkově má geiko působit více vyspěle. Mají nalíčené celé rty červenou barvou a používají červené linky na vnější koutky očí. Jsou to již zkušené ženy i co se týče například tance. Jak maiko, tak i geiko mají jako doplněk proutěnou kabelku a slunečník z papíru. Sami Japonci neznají svět gejš dokonale a jsou na to velmi citliví. Celkově nemají rádi záporné konvenční názory, proto se tomuto námětu i vyhýbají. Když se gejša chce vdát, tak se svým povoláním musí skončit.

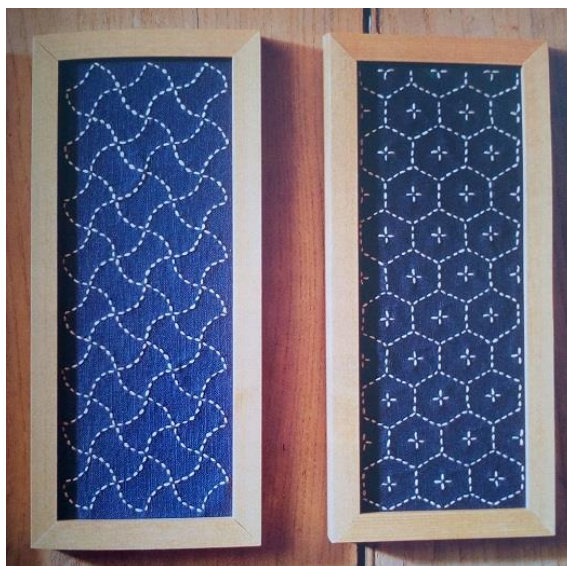
Maiko se rozděluje podle specializace na dva druhy. Na ty, které se zabývají tancem a na ty, které se soustředí spíše na hudbu a zpěv. Gejši se také učí, jak dělat správné čajové obřady, chce to léta praxe. Místnost pro tyto účely je velmi strohá. Existuje spousta stylů, jak podávat čaj, vše má přesný postup. Textilie jsou pro formální čajové obřady velmi důležité. Dále jsou vzdělávány v oblasti kaligrafie. Je to nejobtížnější umění v porovnání s ostatními. „Cílem je vyváženost kompozice, rytmu, jemnost síly a především adži – nádech umělcovy osobnosti pronikající dílem.“ [2, str. 92] „Běžné kimono je vyrobené z dílu nazývaného tan. Je to dvanáct metrů dlouhý a třicet sedm centimetrů široký pruh látky. Kimona pro maiko a geiko jsou z dvojnásobného množství látky.“ [2, str. 212] Kimona pro gejši jsou vyrobena ručně z hedvábí. Spolu s obi lze poznat postavení dané ženy. Když má na kimonu decentnější vzory, tak je výše postavená.

V 80. letech bylo činných 80 000 gejš, kolem roku 2000 jich bylo pouze 5000.

6. Tradiční japonská technika prošívání – Sashiko

Tato kapitola čerpá ze zdroje [3], kde se autorka zabývá touto technikou a je zde detailně popsáno, jak postupovat při používání různých vzorů. Techniku sashiko můžeme vidět na obrázku 11.

Tato technika dříve sloužila k zateplení oděvů. Sashiko je jednoduchý přední steh, který dokáže vytvářet i komplikované vzory. Tyto vzory vznikají za pomoci bílého stehu na tmavomodrém materiálu, proto se může i zdát, že se bílá barva mění na světle na modrou. Obvyklou kombinací se tedy stala modrá na modré. První sashika využívala dvě někdy tři vrstvy materiálu. I když některé vzory se mohou zdát komplikované, tak i ty se šily opravdu jen jednoduchým předním stehem. Dnes se využívá jen jedna vrstva látky. Mohou být i dvě vrstvy, ale mezi nimi je vložen vatelín.

Obr. 11: Vzory sashiko [3]

Existuje spousta vzorů, takže si každý může přijít na ten svůj anebo se mohou různě kombinovat. „Klikaté vzory se považovaly za ochranné vzory, protože zlí duchové nedokáží sledovat klikatou linku (ze stejného důvodu jsou v japonských zahradách klikaté mosty), a také kosočtverce odháněly zlé duchy.“ [3, str. 15]

Většinou se znalost tohoto prošívání dědila z generace na generaci. Nikde nejsou doloženy důkazy o tom, kde přesně vzniklo. V období Edo zaznamenala tato technika největší rozšíření i vylepšení. V období Heian jsou známé speciální závěsy zvané noren, které jsou zdobeny touto technikou. V Japonsku je to znamení, že daný obchod je otevřený. Zdobily se také malé pytlíčky, kterým se říká kinchaku, je to doplněk kimona. Dále jsou to polštáře zabuton, které slouží k sezení na zemi. Díky této technice se dívky učily trpělivosti. Za použití sashika bylo možno oděv dobře recyklovat. Nejdříve se nosil jako oděv, potom jako pracovní oděv, poté byl využit na zástěry a následně ještě na hadříky na úklid.

Při šití jehla zůstává v klidu, látka je postupně na jehlu řasena. Dělá se několik stehů naráz. Rozeznáváme několik druhů vzorů. Jsou rozděleny na moyozashi a hitomezashi. Vzory moyozashi jsou vytvářeny pomocí předního stehu, jenž mění svůj směr. Do této skupiny patří zajímavý vzor maru shippo. *„Vzor má zvojené úhlopříčné vlnovky a v místech, kde se kříží, jsou kruhy. Kruhy jsou v Japonsku pozitivním pojmem a symbolem slunce. Bohyně slunce Amaterasu Oumikami je hlavním božstvem náboženství Shinto, a samozřejmě, slunce je také symbolem na japonské vlajce.“* [3, str. 65] Dalšími jsou například tsumeta, kumiko, ganzezashi, seigaiha, amimon, kuzure asanoha, ishidatami, mukai kikko a mnoho jiných. Vzory hitomezashi se vytváří tak, že se linky kříží nebo setkávají. Jsou tvořeny ve svislých nebo vodorovných linkách. Příklady pro tyto vzory jsou jujizashi, dan tsunagi, jujizashi, hanabishizashi a mnoho dalších.

7. Japonští návrháři

Tato kapitola čerpá ze zdroje [7], kde autorka popisuje tvorbu světových módních návrhářů. V této knize naleznete kapitolu, která popisuje jen nejznámější japonské tvůrce, kteří se proslavili ve světě.

První japonský návrhář, který určitě stojí za zmínku, je **Kenzo Takada**. Jeho otec byl majitelem čajovny. Tam často chodívali lidé, kteří obchodovali s kimony. Kenzo byl z nich naprosto uchvácen. V té chvíli věděl, že ho zajímá móda, avšak v té době to nebylo zaměstnání pro muže, proto zatím začal odívat jen panenky svých sester. Poté

začal studovat angličtinu a dostal se na velmi významnou školu v Japonsku, kde začal tvořit první kresby. Potom začal spolupracovat s populárními časopisy a dostal i nabídku od jedné módní značky. Byl však donucen opustit Japonsko, jelikož budova, ve které přebýval, měla být zničena. Za peníze, které dostal jako odstupné, si koupil cestu do Paříže. Zde ho fascinovala móda Pařížanek. Začal kreslit a spolupracovat tak s módními domy. Dokonce dostal i jedinečnou nabídku od jedné ženy, která mu nabídla, že ve svém butiku bude prodávat jeho modely. Jeho model se poprvé dostal na obálku časopisu, když mu bylo třicet let. „*Jeho barvami jásající kolekce, vyjadřující radost ze života, poznamenávaly folklorní detaily, typické pouze pro něho. Jeho kalhotové šaty byly inspirovány Vietnamem, geometrické potisky Afrikou, mnohobarevné žakárské tisky připomínaly Indiány Latinské Ameriky, Jeho oblíbené barvy – žlutá, tyrkysová, fuchsiově růžová a červená působily jako by si je vypůjčil z idického Taj MAhalu a hlavně – bohaté květinové potisky evokovaly japonské kimono, vzpomínku na dětství v otcově čajovně.*“ [7, str. 110] Pro Kenza byla nejvíce typická harmonie. Dokázal spojit dva vlivy, detaily, které si navzájem odporovaly. Kenzo byl oceněn Cenou míru. Díky této okolnosti zhotovil nádherné šaty, kterým se říkalo Šaty míru, byly dlouhé až na zem. Zvolil pro ně základní pouzdrový střih, základ byl bílý materiál, na který byly vyšité třesňové květy. „*Šaty se staly vyjádřením jeho životního kréda, které od svých začátků neustále sděloval světu – La vie est belle – život je krásný...*“ [7, str. 112]

Další japonský módní návrhář, který je mi inspirací, je **Issey Miyaké**. Jeho styl je originální a ignoruje jakoukoliv módu. Modely vyrábí nadčasové. Tvoří s myšlenkou, aby ukonejšil potřeby a přání veškeré populace na celém světě. Vytváří ojedinělé materiály, snaží se s nimi pracovat jinak než ostatní. Usiluje o obnovení bohatství tradičních technik. „*V oděvech hledá – a vždycky nachází – nejružnější formy pohodlí, svobody oblékat se s potěšením.*“ [7, str. 113] Pro Miyakého je typická jednoduchost a čistota zpracování jednotlivých modelů. Má jedinečné střihy. Po vystudování grafické školy opouští Japonsko a vydává se do Paříže, kde pracuje pro modelové domy. Velmi svědomitě zkoumal a studoval pařížskou módu. Při jeho tvorbě se inspiruje například japonskou architekturou, japonským papírem, označovaným jako kamiko, novodobou elektronickou a také hlavně tancem. Však po celou jeho tvorbu se snaží používat tradiční japonské materiály a rozpracovávat novými směry.

Další člověk, který určitě stojí za zmínku, je módní návrhářka **Hiroko Koshino**. Vlastní butiky po celém světě, však sama návrhářka se zdržuje ve své rodné zemi, ve městě Ósaca. Její modely měly výborné střihy. *„Tajemství vystupuje ze základu celkové konstrukce, do níž Hiroko Koshino vnáší nejjemnější rafinovanosti detailů – často v podobě šikmo střižených vkládaných dílů, viditelně tvarovaných švy. To vše modeluje ženskou postavu nějak podobně, jako sochař modeluje své dílo, oděvu dodává pohodlí a splývavost.“* [7, str. 118]

Další a poslední návrhář, který je v této knize popisován a který mě zaujal, se jmenuje **Yohji Yamamoto**. Jeho modely jsou nadčasové. Tvoří večerní dlouhé šaty pro známé osobnosti, avšak není pravým couturiérem, jelikož tvoří modelovou konfekci. Sice on sám je slavným módním návrhářem, ale trendy jako takové neuznává a nemá rád, když je někdo jen nerozváženě napodobuje. Jeho tvorba se v průběhu let mění. Nejdříve vytvářil své modely ve stylu retro a byl důsledný na estetiku a kvalitu. Poté začal tvořit pro modelové domy Dior a Chanel a v tu chvíli se jeho tvorba mění. Tvoří pohádkové šaty. *„Snažil jsem se smysl minulé krásy přenést do moderního věku. Směřovat k budoucnosti znamená využívat minulost v silně zostřeném smyslu. To je nejvíce těžké.“* [7, str. 123] Jeho nejdůležitější schopnost je, že je rodilý feministka, celý svět se snažil poznat a porozumět pomocí ženských očí. *„Právě teď mám pocit, že ženy opět hledají eleganci. Na konci století už dostaly všechno a všechno bylo pomíjivé, včetně módních trendů. Ženy dnes touží být krásnější, než je skutečnost – a v tom jim chci ze všech sil pomáhat.“* [7, str. 125]

Obr. 12: Model z kolekce Hiroko Koshino [7]

8. Moje návrhová tvorba – tvůrčí proces

Pro moji tvorbu mě nejvíce inspirovaly zahrady a samotný střih a tvar kimona. Zahrady mě uchvátily díky složitému uspořádání, které dává dohromady ohromující, fascinující celek. Kimono mám ráda pro svou účelnost, jednoduchost a efektivnost. Chtěla jsem, aby moje modely měly podobné vlastnosti. Nejdříve jsem začala dělat náčrty a skici, jak by oděvy mohly vypadat. Začala jsem kreslit, jakou vizi mám v hlavě, anebo jsem se o to alespoň pokoušela. Poté, co jsem zkonzultovala své představy, věděla jsem, že jsem na začátku cesty. Na začátku cesty za tím, jak bych chtěla, aby modely doopravdy vypadaly. Pokoušela jsem se vymýšlet modely, aby byly i z části nositelné. To však nebylo lehké.

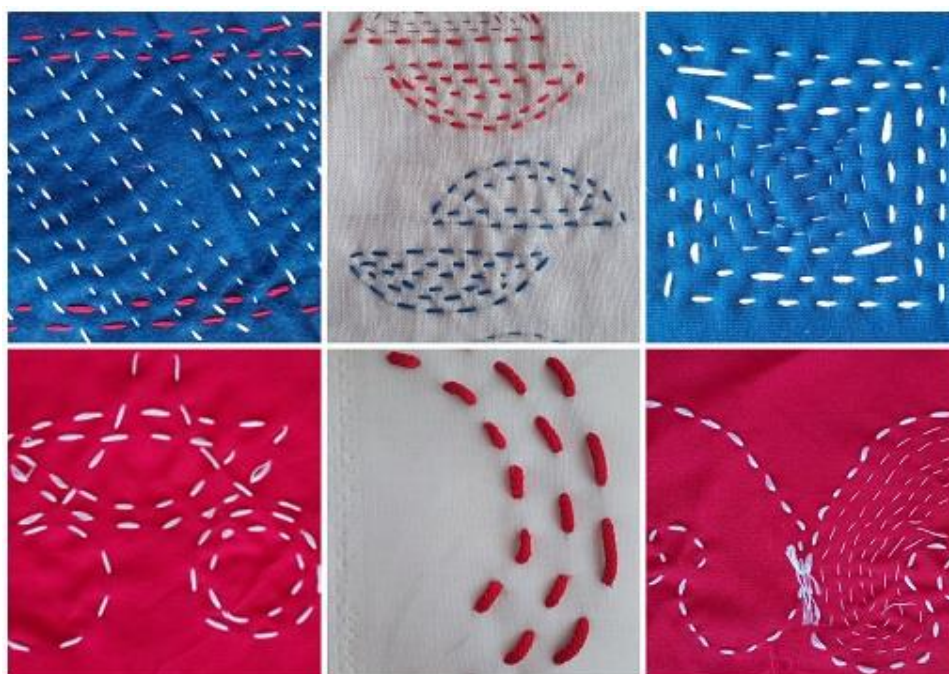
Obr. 13: První návrhové skici oděvů

Poněvadž moje návrhy na papíře nebyly podle mých představ, tak jsem na chvíli tužku a papír odložila. Zkusila jsem svoje téma uchopit trochu z jiné strany, a proto jsem se rozhodla pro aranžování na malou figurínu. Aranžování mě baví a přináší mi nový pohled na věc a hlavně mi ukazuje nové nápady na moji tvorbu, které bych na papír nedokázala dostat.

Obr. 14: Aranžování na malou figurínu

Jak jsem zmínila již v úvodu, chtěla jsem na oděv použít japonské vyšívání, kterému se říká sashiko, proto jsem se pokusila o pár zkoušek, jak by mohla výšivka vypadat. Využila jsem různé druhy a různou tloušťku nití a bavlnek. V mých představách jsem si Japonsko nejvíce spojovala s bílou, červenou a tmavě modrou barvou. Proto jsem s těmito barvami začala pracovat, i když jenom na zkoušku.

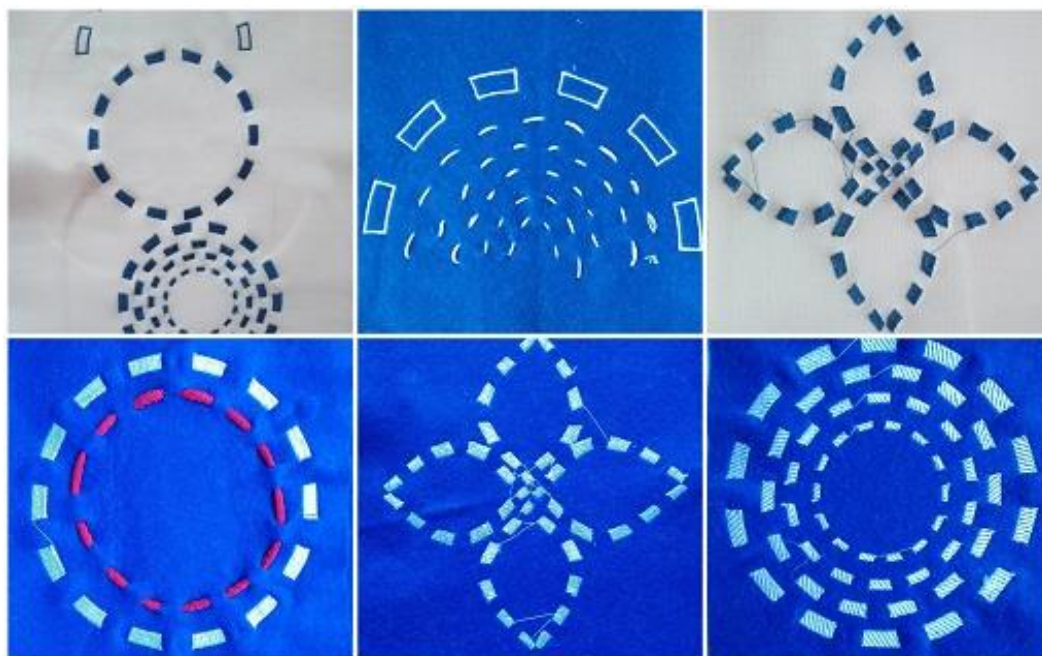

Obr. 15: Zkouška vyšívání bavlnek a nití o různé šířce

Obr. 16: Zkouška prošívání materiálu na šicím stroji

Aranžovala jsem si materiál s výšivkou na malou figurínu, jak by mohl oděv vypadat. Díky tomuto počínu mi bylo doporučeno vyzkoušet a použít strojovou výšivku a díky ní jsem se posunula o trochu dál. Udělala jsem si pár návrhů v počítačovém programu. Poté jsem je pomocí strojové výšivky vyšila na zkuškový materiál. Navrhla jsem ji podle principu výšivky sashiko.

Obr. 17: Strojová výšivka

Když jsem vyzkoušela na materiál strojovou výšivku, věděla jsem, že ji chci na oděvy použít. Teď jen zbývalo vymyslet jak a kde ji použít. Měla znázorňovat květ sakury, poté klenutý můstek, který se nachází skoro v každé zahradě, a poté kruhy, co znázorňují jak zjednodušenou vlajku, tak i kruhovitý portál, který se nachází v japonských zahradách.

Moje nápady se v průběhu práce se dost měnily. Chtěla jsem, aby oděvy opravdu vystihovaly Japonsko jako takové a aby bylo na první pohled vidět, že je to moje práce. Jelikož mám ráda barvy, tak jsem chtěla použít pro každý model jinou barvu, přičemž každý z nich by znázorňoval nějakou typickou věc pro Japonsko.

Obr. 18: Návrhové skici

Země vycházejícího slunce je pro mě velmi inspirativní a skrývá v sobě spoustu tajemství a spoustu různých technik, které jsem mohla využít. Na jeden krátký moment mě zaujaly věci tvořené pomocí origami. Velice se mi tato technika líbí, chvílemi mi připomínala sármy, proto jsem se rozhodla je využít na oděvu. Vyzkoušela jsem si i jiné skládání materiálu, ale bylo zbytečně příliš složité a nehodilo by se ke strojové výšivce a oděvy by působily příliš chaoticky. A to jsem nechtěla.

Obr. 19: Zkoušky skládání materiálu do různých tvarů

Obr. 20: Sámky vytvořené na šifonu

Po dlouhém přemýšlení, zkoušení a navrhování jsem se rozhodla, že budu aranžovat na krejčovskou pannu a využiju k tomu čistě bílý materiál. Nerada používám bílou barvu, jelikož vždy radši použiju nějakou tu barvu. A k mému překvapení mi bílá barva otevřela oči a dala mi šanci jít vstříc novým možnostem. Aranžování na krejčovskou pannu mě také ale přivedlo na myšlenku kombinaci materiálů a barev. Bílou barvu jsem doplnila vždy barvou, která mi připomíná Japonsko a znázorňuje určitou věc, která je pro tuto zemi typická. Z kombinace šifonu a technického materiálu jsem byla zcela unešená.

Obr. 21: Aranžování na krejčovskou pannu a úprava v počítači

8.1 Návrhová ilustrace zhotovených modelů

V této podkapitole najdete návrhovou ilustraci modelů, které jsem se rozhodla zhotovovat pro moji závěrečnou práci. Modely jsou z bílého materiálu, kombinované s barevným šifonem či barevnou strojovou výšivkou nebo obojím. Oděvy jsou tvořeny z bílého materiálu v kombinaci s barevným vzdušným materiálem.

Obr. 22: Návrhová ilustrace 1

Obr. 23: Návrhová ilustrace 2

8.2 Použité materiály pro realizaci oděvní kolekce

Jak jsem již zmínila v minulých kapitolách, materiál, který jsem se rozhodla používat, je šifon kombinovaný s technickým materiálem, a to s distanční pleteninou. Oba materiály mají rozdílné vlastnosti, což se mi líbí a dá se s tím dobře pracovat. Šifon je lehký a vzdušný, působí na mě až étericky. Jinak jeho důležitou vlastností je, že je velmi splývavý a na omak velmi měkký a příjemný. Distanční pletenina působí mohutně a dobře drží tvar, proto se díky ní dají vytvořit až sochařské modely. Ale není tak příjemná na omak, jelikož se obvykle na nositelné modely tento materiál nepoužívá. Pro výrobu přehlídkových modelů byl ideální, i když se s ním nepracovalo tak dobře, jak by se mohlo na první pohled zdát. Po několika propaření parou se začal srážet. Tento materiál měl však jednu vlastnost podobnou se šifonem a to je optická propustnost, kdy je skrze materiál propouštěno světlo a jeví se jako průhledný. Tohoto jevu bylo na oděvu využito jak pomocí delšího dolního okraje, tak větších krajových podsádek, kdy druhá vrstva prosvítá. Dále tento materiál ukrývá pruhy a jak je vidět na první pohled bylo využito osnovy i útku. Někdy byly díly střiženy po osnově, někdy po útku.

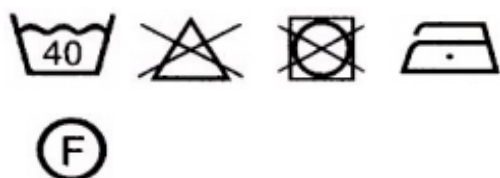
Materiál 1: Šifon ve světle fialové barvě

Složení: 100% polyester

Šířka materiálu: 150 cm

Váha: 125 g/m²

Symboly údržby:

Obr. 24: Šifon 1

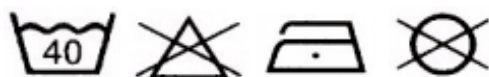
Materiál 2: Šifon v zelené barvě

Složení: 100% polyester

Šířka materiálu: 150 cm

Váha: 73, 5 g/m²

Symbole údržby:

Obr. 25: Šifon 2

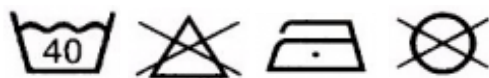
Materiál 3: Šifon v červené barvě

Složení: 100% polyester

Šířka materiálu: 145 cm

Váha: 73, 5 g/m²

Symbole údržby:

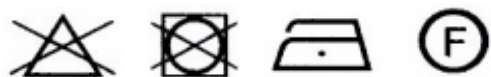
Obr. 26: Šifon 3

Materiál 4: Šifon – královská modř

Složení: 100% polyester

Šířka materiálu: 145 cm

Váha: 73, 5 g/m²

Obr. 27: Šifon 4

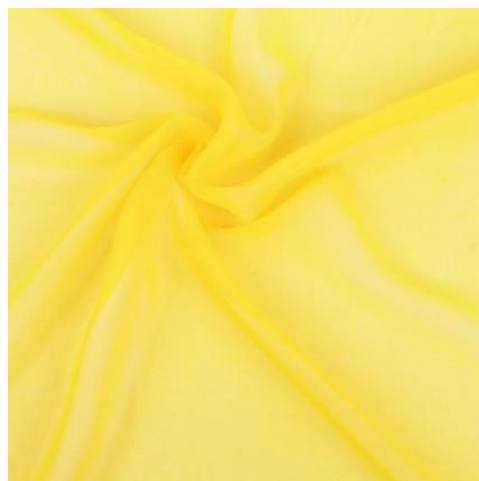
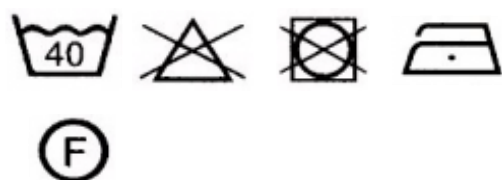
Materiál 5: Šifon ve žluté barvě

Složení: 100% polyester

Šířka materiálu: 145 cm

Váha: 73, 5 g/m²

Symbole údržby:

Obr. 28: Šifon 5

Materiál 6: Distanční pletenina

Složení: 100% polyester

Šířka materiálu: 150 cm

Obr. 29: Distanční pletenina

Materiál 7: Vytrhávací vlizelín (podklad pro výšivku)

Šířka materiálu: 80cm/ 1m

Váha: 73, 5 g/m²

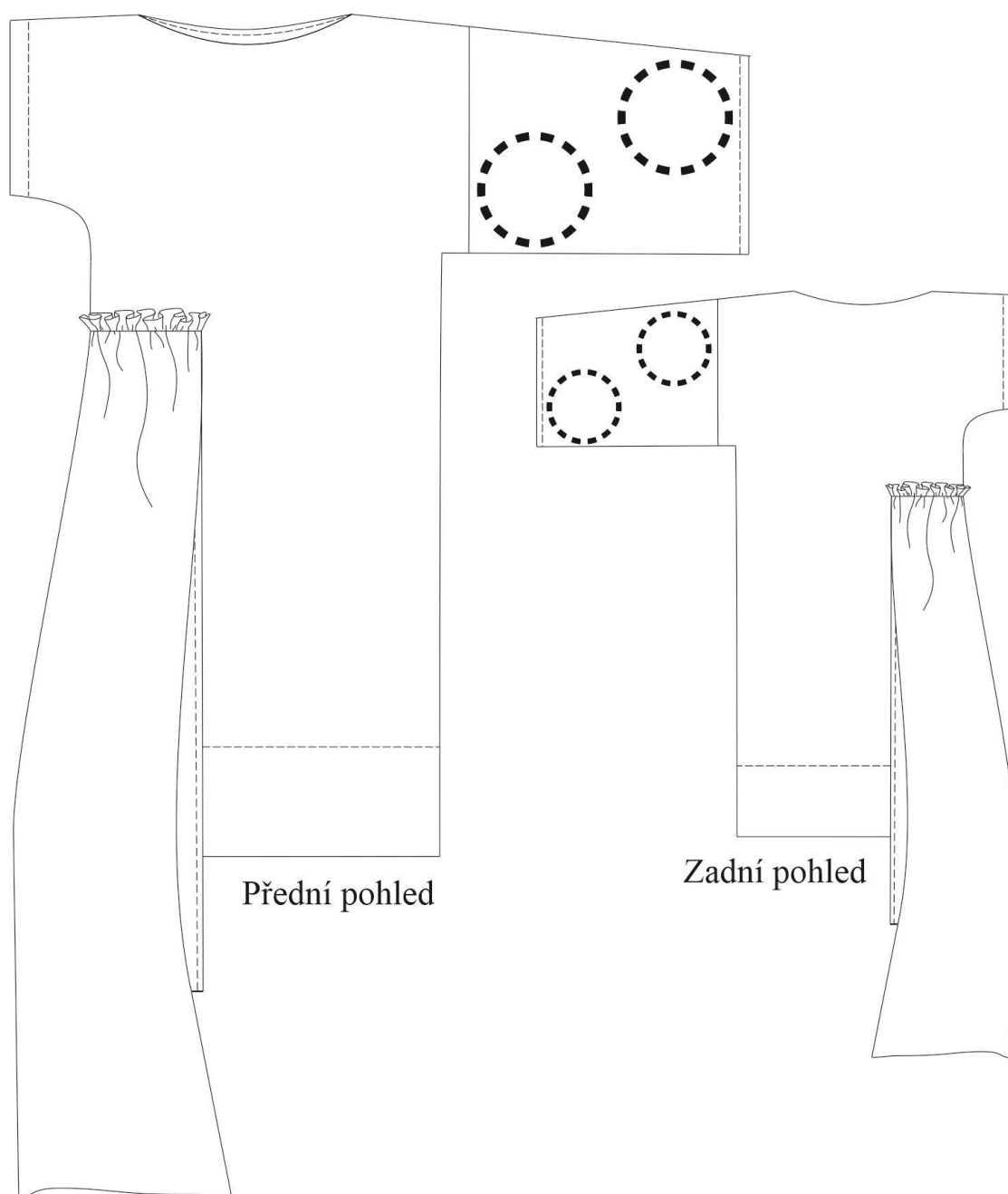
Obr. 30: Podkladový materiál pro
výšivku

9. Technický popis a technický náčrt oděvu

Modely jsou vytvořeny za pomoci základních konstrukčních stříhů a za pomoci základních geometrických tvarů. Každý model se inspiroval tvarem a střihem kimona. Většina modelů je zapínaná na spirálové zdrhovadlo, všité v levém náramenicovém švu. Průkrčníky jsou zapraveny za pomoci krajové podsádky a většina švů začistěna na obnitkovacím stroji. Oděvy jsou zhotoveny z bílé distanční pleteniny v kombinaci barevným šifonem. Šifon je zapraven většinou dvojitém hřbetovým švem. V oděvech je pohráváno s velikostí dolní koncové záložky, kdy je nechávána schválně delší, protože si pohráváme s průsvity materiálu, stejně tak u krajových podsádek průkrčníků.

9.1 Model č. 1

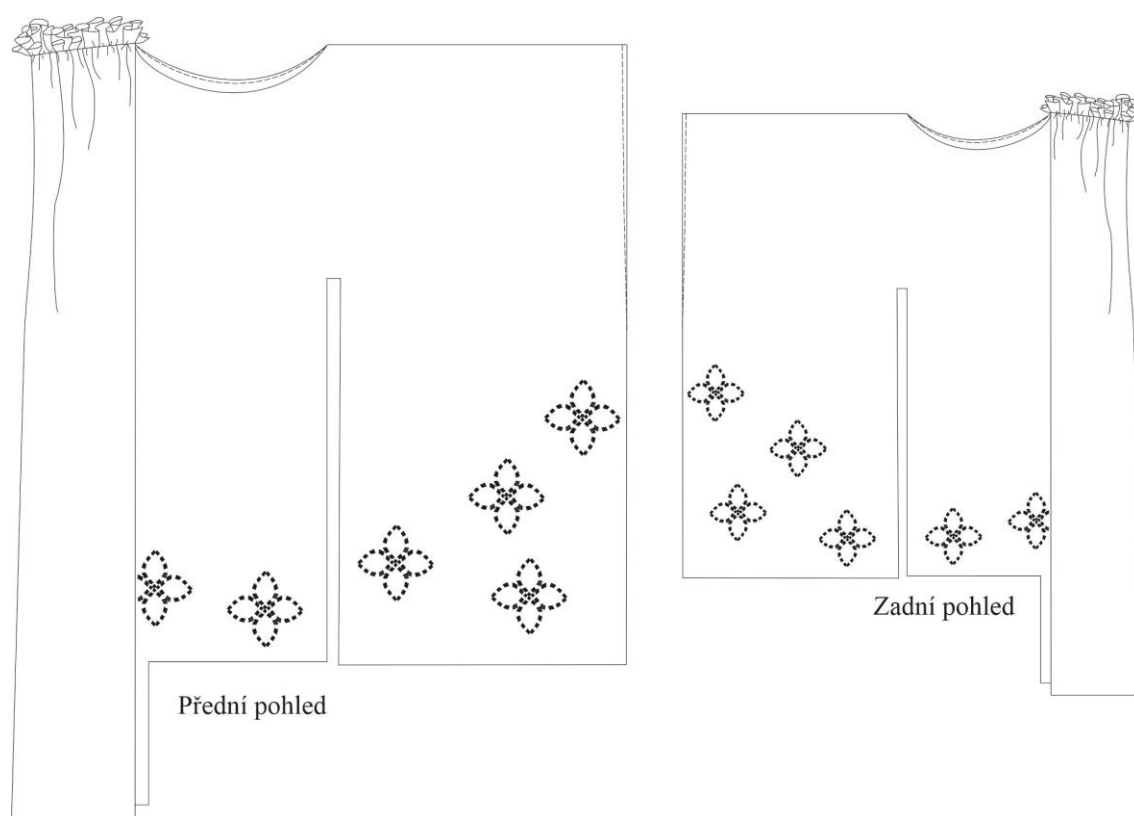
Model je tvořen za pomoci základních konstrukčních stříhů a základních geometrických tvarů. Zhotoven je z bílé distanční pleteniny. Střih je asymetrický. Na pravé straně oděvu je zhotoven menší rukáv, v podpaždí je střižen klínek pro lepší volnost. Okraj rukávu zapraven pomocí hřbetového švu. Na levé straně je rukáv tvořen ze dvou částí. Na jedné části jsou vyšité červené kruhy. Dále se na oděvu objevuje obdélníkový tvar, který sahá z předního dílu do zadního. Představuje jakousi pomyslnou kapsu. Na oděvu je tato část přišita na šicím stroji vázaným stehem a přichycena pomocí transparentních druků, aby se popřípadě kapsa mohla i využít. Dále na tuto část oděvu je upevněn našasený šifon červené barvy, který je uchycen pomocí ručního stehu. Dolní okraj oděvu je začistěn pomocí hřbetového švu. Průkrčník je začistěn za pomoci krajové podsádky, která je střižena do čtvercového tvaru. Oděv je zapínán pomocí spirálového zdrhovadla, které je umístěno v levém náramenicovém švu. Šifon na oděvu je začistěn pomocí dvojitého hřbetového švu.

Obr. 31: Technický náčrt pro model č. 1

9.2 Model č. 2

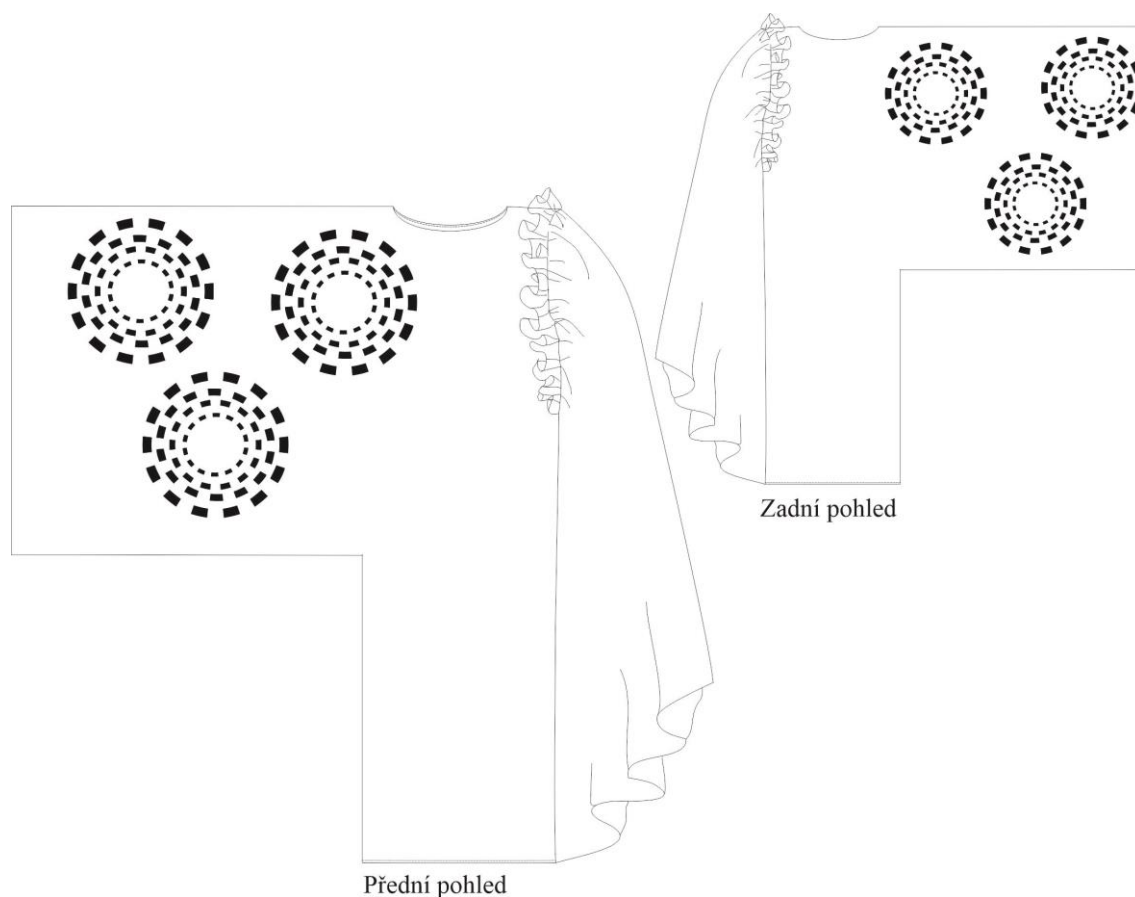
Tento model je inspirován, jak je na první pohled zřejmé, sakurami. Oděv je tvořen ze základních geometrických tvarů. Na levé straně zhotoven velký rukáv obdélníkového tvaru. Průramek a dolní nesymetrický okraj jsou začištěni pomocí obnitkovacího řetízkovacího stehu. Průkrčník je zapraven pomocí krajové podsádky, která je střižena do tvaru čtverce a ne do tvaru průkrčníku, jak tomu bývá u obvyklého zapravení. Na dolní části rukávu a oděvu je použita strojová výšivka růžové barvy a k tomu koresponduje šifon, který je našasen na pravém náramenicovém švu, který je zde uchycen ručním stehem a zasahuje jak na přední díl, tak na zadní díl. Oděv je zapínaný pomocí spirálového zdrhovadla, které je umístěno v levém náramenicovém švu. Šifon na oděvu je začištěn pomocí dvojitého hřbetového švu.

Obr. 32: Technický nákres pro model č. 2

9.3 Model č. 3

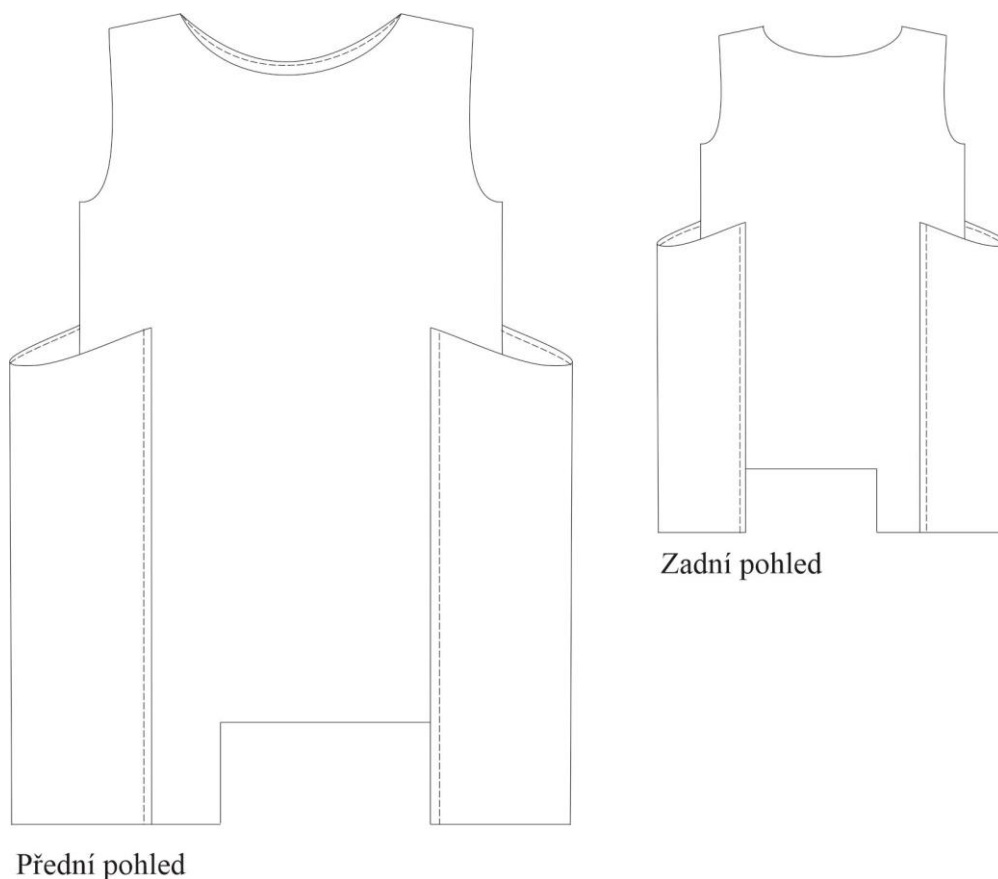
Model je tvořen za pomoci základního konstrukčního řešení a za pomoci geometrických tvarů, dvou pomyslných obdélníků. Jeden obdélník tvoří otvor pro tělo a druhý otvor pro ruku. Model je opět nesymetrický. Oděv má vytvořen jeden předdimenzovaný rukáv, jeho okraj je začištěn pomocí ručního stehu. Na rukávu je zhotovena výšivka modré barvy. Jsou zde vyšity kruhy o velikosti 25 cm. Průkrčník je zapraven pomocí krajové podsádky. Dolní okraj je zapraven hřbetovým švem a průrámek pomocí obnitkovacího řetízkového stehu. Dále je v průramku připevněn ručním stehem, nařasený šifon modré barvy, který dosahuje až k dolnímu okraji oděvu. Oděv je zapínaný pomocí spirálového zdrhovadla, které je umístěno v levém náramenicovém švu. Šifon na oděvu je začištěn pomocí dvojitého hřbetového švu.

Obr. 33: Technický nákres pro model č. 3

9.4 Model č. 4

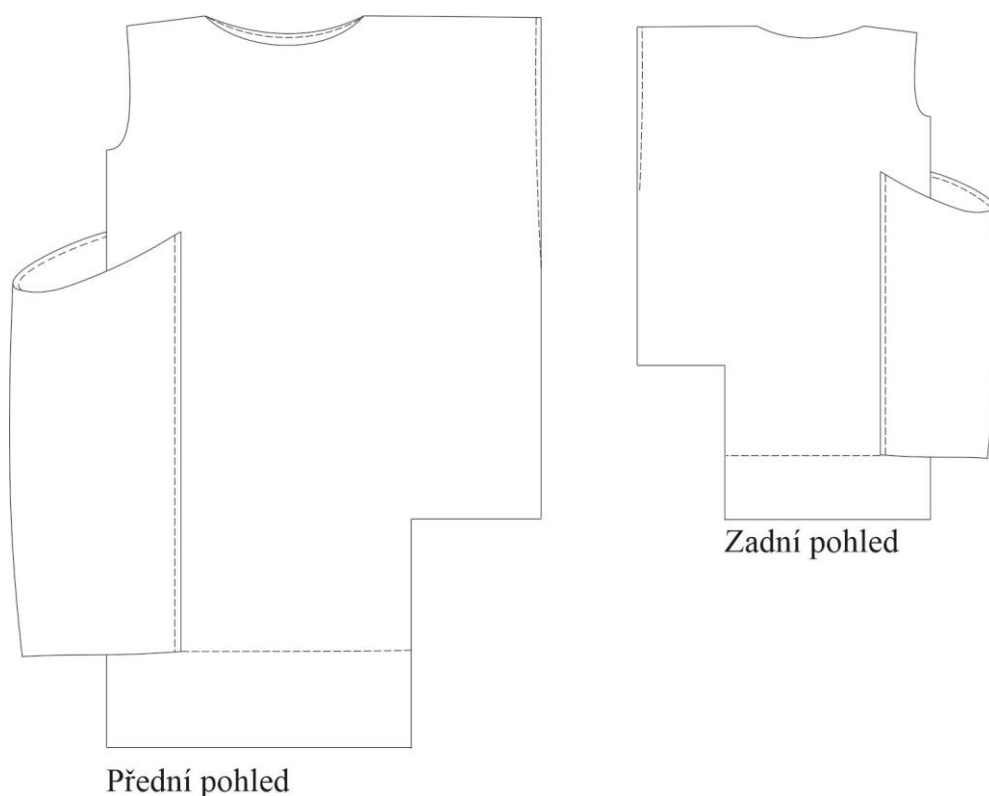
Model tvořen ze dvou částí, které lze nosit i odděleně. Jedna část je zhotovena z distanční bílé pleteniny a druhá je ze šifonu žluté barvy. Ze šifonu jsou vytvořeny vodorovné sádky. Každý je široký 2,5 cm. Dolní okraj šifonu je začištěn dvojitým hřbetovým švem. Průramky a průkrčník pomocí šikmého proužku, lemovacím švem. Živůtková část ze šifonu je zapínaná na transparentní druky, které jsou přišité v levém náramenicovém švu. Do bočních švů bílého oděvu je všit dvojitý materiál, který má vyvolávat dojem velkých kapes. Na oděvu jsou připevněny bodově ručním stehem, deset centimetrů do zadního dílu a stejně tak na předním díle. Průkrčník je zapraven pomocí krajové podsádky. Průkrčník je střižen tak velký, že není potřeba žádného zapínání. Průramky jsou začištěny obnitkovacím řetízkovým stehem, stejně tak nesymetrický dolní okraj oděvu.

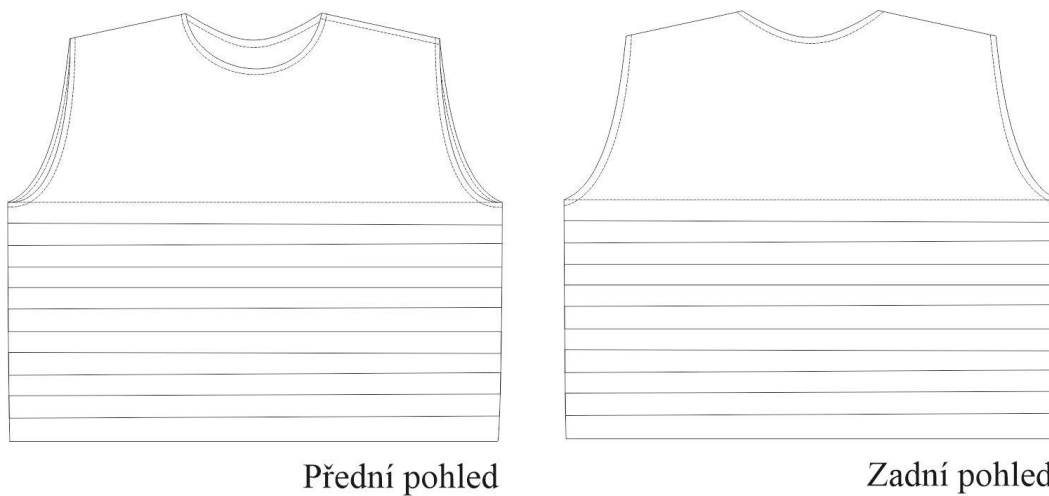
Obr. 34: Technický nákres pro model č. 4

9.5 Model č. 5

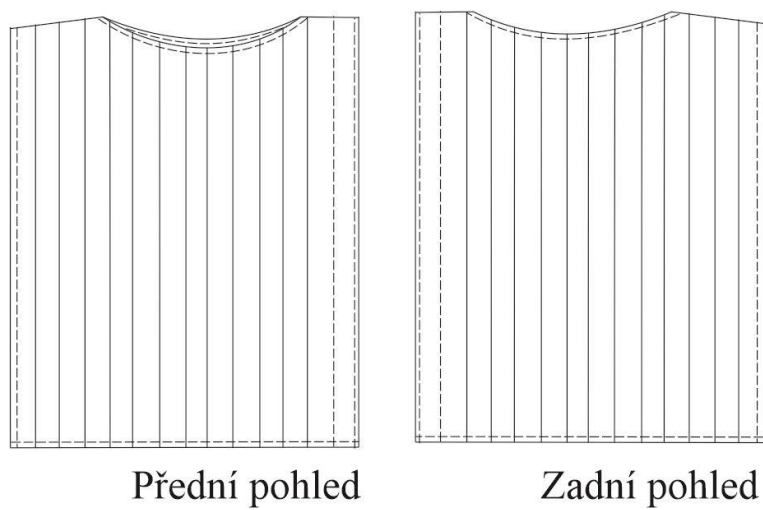
Tento model je tvořen ze dvou částí, které lze oddělit. Lze kombinovat s oděvem číslo čtyři, se kterým by si mohly popřípadě tuto část prohodit. Jedna část je zhotovena z distanční pleteniny a druhá část je ze šifonu, který má zelenou barvu. Boční okraje šifonu jsou začištěny dvojitým hřbetovým švem, každý zvlášť. Dolní okraj a průkrčník pomocí šikmého proužku, lemovacím švem. Ze šifonu jsou vytvořeny svislé sámký, každý je široký 2,5 cm. Oděv je opět asymetrický. Na jedné straně oděvu vyhotovena pomyslná velká kapsa, která z předního dílu přesahuje až do zadního. Na oděvu je upevněna vázaným stehem. Na druhé straně oděvu je zhotoven krátký rukáv, obdélníkového tvaru. Průkrčník je zapraven pomocí krajové podsádky. Oděv je zapínaný pomocí spirálového zdrhovadla, které je umístěno v levém náramenicovém švu.

Obr. 35: Technický nákres pro model č. 5

Obr. 36: Technický nákres žlutého živůtku

Obr. 37: Technický nákres zeleného živůtku

9.6 Strojová výšivka

Pro používání strojové výšivky musí nejdříve vzniknout návrh na vzor. Návrh, který byl schválen, byl následně vyšit na pomocný materiál s podobnými vlastnostmi jako vrchový materiál, který se nakonec používal, abychom viděli, jak vzor bude vypadat. Ve vyšivacím programu lze navolit, jak bude výšivka vypadat. Existuje několik druhů výplní. U mého motivu byla vybrána taková, aby vyplňovala celý navržený objekt. V programu samozřejmě lze navolit, že se bude vyšívat jen obrys, ale to se nehodilo k mému nápadu a cíli, kterého jsem chtěla dosáhnout.

Motiv byl vyšit pomocí vyšivacího automatu Tajima model TEJT – C. Místo, kam bude vyšit požadovaný vzor, se musí řádně připravit, popřípadě se může naznačit střed požadovaného vzoru, který bude vyšíván, pro snazší umístění. Požadovanou část se podloží z rubní strany vytrhávacím vlizelínem. Poté je vybrané místo upnuto do upínacího vyšivacího rámu tak, aby byl materiál správně napnutý, aby se vzor co nejlépe vyšil. Pro vzory byla použita růžová, červená a modrá vyšivací nit'. Na spodní cívce byla navinuta a použita nit' bílé barvy.

Obr. 38: Vyšivací stroj Tajima v akci

10. Fotodokumentace

Obr. 39: Koláž z fotografií 1

Obr. 40: Fotografie prvního modelu

Obr. 41: Fotografie druhého modelu

Obr. 42: Fotografie třetího modelu

Obr. 43: Fotografie detailů třetího modelu

Obr. 44: Koláž z fotografií 2

Obr. 45: Fotografie detailů čtvrtého modelu

Obr. 46: Fotografie čtvrtého modelu

Obr. 47: Fotografie pátého modelu

11. Závěr

Při tvorbě bakalářské práce jsem se dozvěděla spoustu informací o Japonsku. Zejména o jejich zahradách a oděvu. Velice mě toto téma zajímá. Věřím, že kdybych měla více času, tak prostuduji toto téma ještě více ze široka a více do hloubky. Do té doby jsem se zajímala o japonském anime a dorama. Bakalářská práce mi otevřela oči a cestu k další tvorbě. Japonsko je pro mě nevyčerpatelné téma. Japonci jsou velice nápadití, šikovní a pracovití. Já je jako národ moc uznávám. Věřím, že se opravdu jednou do Japonska vypravím a vyrazí mi tato cesta dech a posune mě v tvorbě někam dál.

Nejvíce času jsem strávila při vytváření celkové myšlenky a celkového dojmu z kolekce, je to pro mě vždy ta nejtěžší část. Jsem ráda, že jsem neskončila hned u prvního nápadu, který jsem měla a že jsem svou tvorbu postupně rozvíjela. Vždy mi nejvíce pomůže při mém tvoření aranžování na krejčovskou pannu, jelikož vím, že moje návrhová módní ilustrace není příliš dobrá a hlavně, že ne vždy se mi povede dostat na papír přesně to, co chci. Jsem velice ráda za použitý materiál, protože na mě působí opravdu japonsky a k tomu zvolené střihy tuto myšlenku ještě více podtrhují.

Jsem velice ráda za to, že jsem byla seznámena s vyšivacím strojem značky Tajima a už vím, jak takový stroj funguje a co je k tomu potřeba, že to není jednoduchá záležitost, jak se na první pohled může zdát. Myslím si, že takové znalosti se mi hodí i do běžného života, ne jen do bakalářské práce. Kdybych po škole začala pracovat ve firmě, kde budou vlastnit tento stroj, tak budu na něm přeci jenom základy už umět. Jsem vděčná, že mi byla doporučena strojová výšivka, že jsem si mohla vyzkoušet něco jiného. Přeci jenom je to rozdíl strojová a ruční výšivka. Musím přiznat, že někdy bylo trochu složitější dostat materiál do vyšivacího rámu a správně ho napnout.

Jsem spokojená s mojí prací, jak nakonec vypadá. Jediné, co mě tak trochu mrzí, že jsem nestihla zhotovit více oděvů na toto téma a v tomto duchu. Mám ráda barvy, a proto bych ráda měla barevnou škálu kompletní a věřím, že by se modely vyvíjely dál. Jsem ráda, že jsem pracovala s takovým materiálem. Musím říct, že to pro mě byla trochu výzva, protože ne vždy se vyplatí použít bílý materiál, protože je na něm všechno vidět. Výsledná podoba oděvů se mi velice líbí. Modely jsou hravé a působí uvolněně, jak jsem tomu mohla být svědkem při jejich focení.

Seznam literatury

- [1] WILKELHÖFEROVÁ, Vlasta. *Japonsko: dějiny odívání*. Praha: Lidové noviny, 1999. Dějiny odívání. ISBN 80-7106-297-9.
- [2] GALLAGHER, John. *Gejša: jedinečný svět tradice, elegance a umění*. V Praze: Metafora, 2006. ISBN 80-7359-074-3.
- [3] BRISCOE, Susan. *Sashiko: japonská technika prošívání*. Brno: Computer Press, 2007. Výtvarné techniky (Computer Press). ISBN 978-80-251-1863-4.
- [4] HRDLIČKOVÁ, Věna a Aleš TRNKA. *Rostlina jako symbol v čínské a japonské kultuře*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-1985-6.
- [5] NITSCHKE, Günter. *Japonské zahrady: pravý úhel a přírodní forma*. Praha: Slovart, 2007. ISBN 978-80-7209-892-7.
- [6] TAMES, Richard. *Objevování Japonska*. Bratislava: INA, 1996. ISBN 80-85680-78-5.
- [7] HRUBÁ, Věra. *Tvůrci světové módy*. Plzeň: Nava, 2000. ISBN 80-7211-040-3.
- [8] HULKE, Waltraud-Maria. *Magie barev: kniha o léčivé moci barev a jejich působení na lidské tělo, duši a ducha*. Praha: Pragma, 1996. ISBN 80-7205-000-1.
- [9] THOMA, Zdeněk a Soňa THOMOVÁ. *Japonská mozaika, aneb, Japonci v kimonu i bez kimona*. Praha: Mladá fronta, 2002. Lidé a Země. ISBN 80-204-0955-6.